

**Національна академія педагогічних наук України
Інститут вищої освіти**

**Круглий стіл: «СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ В
УМОВАХ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ ТА КРИЗ ВОЄННОГО СТАНУ.
РОЗБУДОВА МЕРЕЖІ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ»**

**«Вища освіта в умовах відновлення України від наслідків війни:
якою має бути Стратегія?»**

Вітренко Юрій Миколайович

кандидат економічних наук, доцент,

Заслужений економіст України,

провідний науковий співробітник відділу соціальних та інституційних
трансформацій вищої освіти Інституту вищої освіти НАПН України

Київ, 23 вересня 2024

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
РОЗПОРЯДЖЕННЯ
від 23 лютого 2022 р. № 286-р
Київ

Про схвалення Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки

1. Схвалити [Стратегію розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки](#) (далі - Стратегія), що додається.
2. Затвердити [операційний план реалізації у 2022-2024 роках Стратегії розвитку вищої освіти на 2022-2032 роки](#), що додається.
3. Міністерству освіти і науки:
розробити та подати Кабінетові Міністрів України до 1 серпня 2024 р. проект операційного плану реалізації у 2025-2028 роках Стратегії та до 1 серпня 2028 р. проект операційного плану реалізації у 2029-2032 роках Стратегії;
подавати щороку до 1 квітня Кабінетові Міністрів України звіт про хід реалізації Стратегії.
4. Взяти до відома, що Стратегія розроблена на основі стратегічної піраміди розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки з урахуванням SWOT-аналізу національної системи вищої освіти, які додаються до оригіналу.

Прем'єр-міністр України

Д. ШМИГАЛЬ

Показники виконання Стратегії у 2022-2023 роках

Стратегічні цілі	Кількість заходів, (одиниць)	Стан виконання заходів
Стратегічна ціль 1. Ефективність управління в системі вищої освіти, що є соціально відповідальною	10	Виконано 2 (20%) Виконується (без конкретизації стану виконання) 2 (20%) Відтерміновано (без посилання на нормативно-правові акти, якими дозволено відтермінування) 6 (60%)
Стратегічна ціль 2. Довіра громадян, держави та бізнесу до освітньої, наукової, інноваційної діяльності закладів вищої освіти	11	Виконано 1 (9%) Виконується (без конкретизації стану виконання) 7 (64%) Відтерміновано (без посилання на нормативно-правові акти, якими дозволено відтермінування) 3 (27%)
Стратегічна ціль 3. Забезпечення якісної освітньонаукової діяльності, конкурентоспроможної вищої освіти, яка є доступною для різних верств населення	10	Виконано 1 (10%) Виконується (без конкретизації стану виконання) 5 (50%) Відтерміновано (без посилання на нормативно-правові акти, якими дозволено відтермінування) 4 (40%)
Стратегічна ціль 4. Інтернаціоналізація вищої освіти України	10	Виконано 2 (20%) Виконується (без конкретизації стану виконання) 3 (30%) Відтерміновано (без посилання на нормативно-правові акти, якими дозволено відтермінування) 5 (50%)
Стратегічна ціль 5. Привабливість закладів вищої освіти для навчання та академічної кар'єри	10	Виконано 2 (20%) Виконується (без конкретизації стану виконання) 3 (30%) Відтерміновано (без посилання на нормативно-правові акти, якими дозволено відтермінування) 5 (50%)

В опублікованому на сайті МОН одночасно зі Звітом про хід реалізації у 2022-2023 роках Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки матеріалі «Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки», що дає певні підстави розглядати його як пояснювальну записку до Звіту, зазначається наступне: «Цілі та завдання Стратегії є детальною дорожньою картою для відбудови та продовження реформування системи вищої освіти в післявоєнний період. Виконання завдань, визначених Стратегією, дозволить зменшити деструктивні наслідки, спричинені повномасштабним вторгненням російської федерації на територію незалежної України».

Вважаємо за необхідне зазначити, що цілі та завдання Стратегії, які були сформульовані та затверджені за день до початку війни з РФ, об'єктивно не можуть стати «...детальною (!) дорожньою картою для відбудови та продовження реформування системи вищої освіти в післявоєнний період...».

Основні нагальні та очікувані проблеми сфери вищої освіти України, розв'язання яких має бути обов'язково передбачено у проєкті *Стратегії розвитку вищої освіти України в контексті відновлення України від наслідків війни та на шляху до європейської інтеграції наступні:*

Проблема 1. Відсутність в Україні офіційної статистичної інформації щодо показників діяльності сфери освіти України, (зокрема і сфери вищої освіти), яка б надавала можливість здійснювати порівняльний аналіз відповідних показників з відповідними показниками провідних країн світу.

В Україні щорічні статистичні дані щодо показників діяльності освіти до цього часу формуються перш за все відповідно до Методологічних положень щодо складання допоміжних (сателітних) рахунків освіти в Україні, затверджених Наказом Держкомстату від 15.02.2010 № 57 (за більш ніж 13 років зміни та доповнення до зазначеного положення не вносилися). Натомість у 2020 році Європейською Економічною комісією ООН схвалено «Керівництво щодо складання сателітного рахунку освіти та професійної підготовки» (СРОПП). Невідповідність Методологічних положень щодо складання допоміжних (сателітних) рахунків освіти в Україні, затверджених Наказом Держкомстату від 15.02.2010 № 57, положенням Керівництва щодо складання сателітного рахунку освіти та професійної підготовки (СРОПП), позбавляє Україну можливості здійснювати порівняльний аналіз сфери освіти України з показниками діяльності сфер освіти провідних країн світу та розробляти ефективні заходи, направлені на трансформацію сфери освіти в Україні.

продовження

Проблема 2. Відсутність в Україні національного інституту (національного нормативно-правового акту), в якому були б сформульовані конкретні положення щодо післявоєнного відновлення сфери вищої освіти України з урахуванням зазначених вище положень міжнародних інститутів.

Проблема 3. Невідповідність мережі ЗВО України повоєнним потребам України та її регіонів з урахуванням наслідків війни з росією, змін у чисельності населення, релокації підприємств і бізнесів різних сфер економіки.

Проблема 4. Невідповідність обсягів підготовки фахівців з вищою освітою в ЗВО України у розрізі конкретних кваліфікацій вищої освіти сучасним та повоєнним потребам України, її регіонів з урахуванням наслідків війни з росією, змін у чисельності населення, релокації підприємств і бізнесів різних сфер економіки, розширення можливостей у громадян України здобувати вищу освіту у ЗВО Європейського Союзу, Великобританії, США, Канади інших країн світу

продовження

Проблема 5. Низька якість послуг у сфері вищої освіти України.

Проблема 6. Низька ефективність освітньої діяльності у ЗВО України.

Проблема 7. Незначні обсяги виробництва послуг щодо наукового досліджування та експериментального розробляння, які здійснюються у ЗВО України.

Проблема 8. Суттєве зменшення кількості іноземних громадян – здобувачів вищої освіти у ЗВО України.

Проблема 9. Суттєве зменшення кількості українських здобувачів вищої освіти у ЗВО України з оплатою послуг у сфері вищої освіти України за рахунок коштів домогосподарств.

Проблема 10. Наявність корупційних явищ у сфері вищої освіти України.

Основні національні та міжнародні інститути, положення яких мають бути обов'язково враховані при розробленні проекту *Стратегії розвитку вищої освіти України в контексті відновлення від наслідків війни та на шляху до європейської інтеграції на 2025-2035:*

План перемоги України у війні з РФ, представлений Президентом України В.О. Зеленським на 79-ій Генеральній Асамблеї ООН;

Указ Президента України Указ Президента України Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року;

Проект програми розвитку ООН (ПРООН) під назвою «Реалізація Цілей сталого розвитку в Україні в контексті відновлення від наслідків війни та на шляху до європейської інтеграції»;

Матриця реформ України від 4 червня 2024;

продовження:

Постанова КМУ «Про схвалення Бюджетної декларації на 2025-2027 роки» від 28 червня 2024 р. № 751;

Глобальна конвенція про визнання кваліфікацій вищої освіти, ЮНЕСКО, 2019;

Керівництво щодо складання сателітного рахунку освіти та професійної підготовки ЄЕК ООН 2020;

Дорожня карта «Поза межами: нові шляхи переосмислення вищої освіти» («[Beyond Limits: New Ways to Reinvent Higher Education](#)»), WYEC 2022.

Висновки та рекомендації

1. Кабінету Міністрів України доручити Міністерству освіти і науки України підготувати проєкт розпорядження Кабінету Міністрів України щодо визнання таким, що втратило чинність Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 лютого 2022 р. № 286-р. «Про схвалення Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки».

2. Кабінету Міністрів України доручити Міністерству економіки України за участю Міністерства освіти і науки України, Міністерства фінансів України, Міністерства цифрової трансформації України, Міністерства оборони України, Міністерства внутрішніх справ, Міністерства охорони здоров'я, Міністерства аграрної політики та продовольства України, Міністерства з питань стратегічних галузей промисловості України, Міністерства культури та інформаційної політики України, Національної академії педагогічних наук України розробити проєкт **Стратегії розвитку вищої освіти України в контексті відновлення України від наслідків війни та на шляху до європейської інтеграції на 2025-2035 роки.**

3. Міністерству освіти і науки України підготувати необхідні проекти нормативно-правових актів щодо ратифікації Україною у 2024 році Глобальної конвенції про визнання кваліфікацій вищої освіти, що прийнята на 40-ій сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО в листопаді 2019 року, і, яка набула чинності 5 березня 2023 р.

4. Кабінету Міністрів України створити Цільову групу із сателітних рахунків освіти та професійної підготовки в Україні, завданням якої має бути розроблення у 2024-2025 роках відповідно до положень Керівництва щодо складання сателітного рахунку освіти та професійної підготовки, схваленого Європейською комісією ООН, 2020 та досвіду складання сателітних рахунків освіти та професійної підготовки у Норвегії, Сполученому Королівстві, Канаді, Ізраїлі, Керівництва щодо складання сателітного рахунку освіти та професійної підготовки в Україні та щорічне складання відповідних сателітних рахунків.

5. Однією з основ проєкту ***Стратегії розвитку вищої освіти України в контексті відновлення України від наслідків війни та на шляху до європейської інтеграції на 2025-2035 роки*** мають бути відповідні дані науково обґрунтованого та інституційно затвердженого демографічного прогнозу населення України за віковими групами.

ІНСТИТУТ
ВИЩОЇ ОСВІТИ
НАПН УКРАЇНИ

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ